Kraftköp för en miljon påskyndar Bålforsbygget

Mellan vattenfallsstyrelsen samt Holmsunds AB, Kramfors AB och Munksunds AB, har avtal träffats om byte och överlåtelse av vattenkraft. Avtalet avser vattenkraftsandelar i Stora och Lilla Lule älv, Skellefte älv, Vindelälven, Ume älv, Sjoutälven, Fällfors älven, Rörströmsälven och Vängelälven.

Den vattenkraft styrelsen överlåter på bolagen motsvarar sammanlagt 25.695 niomånaders hästkrafter, medan styrelsens förvärv tillbaka motsvarar 42.645 niomånaders hästkrafter. Som mellanskillnad betalar styrelsen till bolagen 1 milj. kr. Styrelsen har nu bemyndigats att regering som skall godkänna avtalet. I så fall kommer utbyggnad av Bålforskomplexet i Ume älv att omedelbart påbörjas.

Boswell på Europaresa

TREDJE DELEN av James Boswells dagböcker, brev och anteckningar utkommer i dag i England och USA. (Boswell on the Grand Tour, Heinemann, 25 shilling); den omfattar tiden från 18 juni 1764 till 1 januari 1765, då Boswell var 24 år gammal. I första delen av detta verk, som efter allt att döma blir historiens mest fullständiga och upprättiga självporträtt i dagbokform och en kulturhistorisk källa av oskattbart värde, möter vi den unge Boswell i London och lärde känna hans egocentricitet, hans tvetydiga tendenser till hälsning och värdighet, hans moraliskt-religiösa grubbel, hans tarvlighester och debaucher; mötet med Samuel Johnson, vars biograf han skulle bli, betecknade en vändning hän emot kyskhet, arbete och disciplin. I den andra, mindre roliga

Rousseau vid tiden för sammanträffandet med Boswell.

delen förverkligade Boswell under nära ett års vistelse i Holland till stor del sina goda föresatser; men den melankoli som är ett ledmotiv i hans självbeskrivning blev ännu värre under denna hårda regim. Den nu publicerade boken börjar med avresan från Holland och omfattar första etappen av den stora europeiska resan i Tyskland och Schweiz.

Resan i Tyskland gällde huvudsäderna eller snarare hoven i många av de stora och små staterna: Braunschweig, Berlin, Dresden, Karlsruhe, Durlach, för att nämna några namn som ger en föreställning om resrutten. Boswell kallade sig baron — vilket med tanke på faderns skotska adelskap var en försvarlig förfalskning —, hade betjänt, fina rekommendationer och någorlunda gott om pengar; i förening med envishet och framfusighet gav detta honom tillträde till hoven och de aristokratiska familjerna, och hans ständigt öppet erkända snobbism blev vil tillgodosedd. I Potsdam fick han se Fredrik den store på parad: "Jag såg kungen. Det var en härlig syn. Han var klädd i en klarblå kostym, med en ordensstjärna och en enkel hatt utsed en vit fjäder. Han hade en käpp i handen. Han stod framför sitt palats med en mix av järnhård självsäkerhet... Som en magnet sätter nålar i rörelse eller som en storm böjer de stolta ekarna kom Fredrik den store de preussiska officerarna att undergivet buga sig då han majestätiskt gick omkring bland dem." Men trots upprepade försök genom skilda förbindelser vid hovet lyckades Boswell inte bli förestäld för kungen, som vid denna tid, strax efter sjuåriga krigets avslutning, var Europas hjältar; det var sannolikt Boswells störta motgång på jakten efter ryktbarhetet. Han försökte att med borgerligt umgänge i Berlin, en stad som han fann vackrare än någon han förut sett. På de fientliga andra ställen hade han bättre tur. Skildringarna från de små hoven, där en brittisk aristokrat betraktades som jämställd, tävlar i intresse med interiörer från de världshuv och familjer som gav resenären en primitiv sovplats. I Baden-Durlach ansåg Boswell hertigens vänlighet vara så stor att han bad att få Trobetoorden, men av någon anledning fick han aldrig denna utmärkelsen.

I denna del av boken är det kanske dock Boswells utveckling och självanalys som mest fängslar. Den under Hollandstiden dominerande moralismen började ge med sig. Boswell kände sig länge förtjuskad att bli, eller åtminstone låtsas vara, som de respektabla och allvarliga personer han beundrade, främst fadern och Samuel Johnson. Men vad skall det tjäna till, frågar han sig nu gång på gång i dagboken. "Jag är i själva verket en originell karaktär. Låt mig moderera och odla min originalitet. Låt mig vara Boswell och göra honom till en så fin karl som möjligt." Med denna nya hållning sammanhänger att anfallen av melankoli blev mera sällsynta och att funderingarna över religion och moral blev mindre påträngande och oroande. Boswell beslöt sig för att fortfarande tro på Gud, ett evigt liv och några andra ting, men han ville stanna för en "mild kristendom", nöja sig med att vara en "moderat kristen". Den skotska puritanismen blev inte längre ett ideal, utan en överdrift. "Horeriet" blev inte lika förkastligt som förut, även om det inte praktiserades mycket oftare. Men Boswell fortsatte att nästan dagligen utdela självberöm och självkritik. "Jag var trevlig och munter, alldeles som pappa." "Jag var för ivrig." "Akta dig." Ett slags vidskepelighet praktiserar i samband med hjärtklyftan. Boswell beslutar sig för att vara kysk åtminstone en månad innan han skall träffa Rousseau. På Menlanchtons gravsten i Wittenberg, omgiven av förskräckta åskådare, skrev han ett brev till Johnson: "Vid denna grav svär jag dig, kära och beundrade vän, evig tillgivenhet. Det skall bli min strävan att alltid göra ditt liv lyckligt..."

*

Det märkligaste och religaste i boken är dock anteckningarna från besöken hos Rousseau och Voltaire. Rousseau hade vid denna tid, 52 år gammal, författat sina ryktbarnate verk; han levde med Thérèse Le Vasseur i Môtiers i Neuchâtel och hade en kort period av relativt lugn, mellan förföljelsen på grund av Emile och den förföljelse som, tjänsgatt eller i varje fall underblåst av Voltaire, bidrog att driva honom till den olyckliga engelska resan. Det är en sjuk och klagande men dock nästan idyllisk Rousseau som här skildras, en Strindberg en skärgårdssommar. Boswell hade visserligen rekommendationsbrev till Rousseau, men han beslöt sig för att söka få ett sammanträffande endast "på egen förtjänst" och skrev därför ett retoriskt, flosklulet och likväl rörande brev: "Jag föreställer mig som en man med ovanliga gåvor, en man med ett känsligt hjärta, ett livligt men dystert sinne" osv. Rousseau tog emot honom på ett besök som skulle vara ytterst kort; i själva verket blev det en hel rad långa besök, till stor del på grund av Boswells otroliga enträgenhet — Rousseau fick nära nog kasta ut sin gäst — men delvis säkerligen också för att Boswell var trevlig och på en gång beundrande och uppriktig. Här ett fragment av ett av besöken, uppteknat samtal. Rousseau: "Kom tillbaka i eftermiddag, men lägg klockan på hoten." Boswell: "Hur länge får jag stanna?" Rousseau: "En kvart men inte längre." Boswell: "Nej, men tjugu minuter." Rousseau: "Ge er i väg nu." Men det var en skrattande och road Rousseau som körde Boswell på dörren.

Höjdpunkten är då Boswell lyckas bli bjuden på middag. Två vinar, bra mat — sex rätter, däribland forell och två kötträtter — ett ivrigt och okonstlat samtal; den av de fåsta med första omtalade Thérèse beskriver Boswell som en "liten livlig och söt fransk flicka" (han var 43 år) och som en behagfull värdinna. Enligt utgivarna har denna bild av familjen Rousseau i vardagslag inlet motstycke i memoarlitteraturen. Då Boswell slutligen förmåddes att ge sig av omfamnade Rousseau honom med rörelse, och i ett rekommendationsbrev skrev han ordet: "I det första brev han (Boswell) skrev till mig talade han om att han var en man 'med ovanliga gåvor'. Jag var nyfiken att träffa en person som beskrev sig själv på det sättet, och jag fann att han hade sagt mig sanningen."

Den sjuttiårige Voltaire levde som en furste i Ferney. Även honom lyckades Boswell bevittna. Efter att kort besök, då det inte blivit någon närmare kontakt, had Boswell att bli inbjuden över en natt, och nu blev det ett långt och livligt samtal, om den engelska författningen, om religionen — Boswell ville övertyga Voltaire om livet efter detta — och om Shakespeare, som Voltaire kritiserade och Boswell prisade. "Om någonsin två dödliga disputerat med iver, var det vi. Ja, vid detta tillfälle var han en individ och jag en annan. Under en stund var det en jämn strid mellan Voltaire och Boswell."

Efter dessa segrar stod Boswell på höjden av övermod. "Jag blir vid mottagen av världens främste", skrev han i sin dagbok. "Varför? Jag har varken djup kunskap eller gott omdöme... Men jag har en ädel själ, som ännu lyser fram, en mängd idéer av olika slag, en originell förmåga att uttrycka mig och, det är jag säker på, en ovanlig människokännedom... Med allt detta har jag en smidig lätthet i mitt sätt att vara som måste behaga."

*

Utgivarnas kommentarer är utomordentligt ingående; då det talas om ett berg får man veta hur högt det är, och då Boswell ber om Trobetoorden i Baden-Durlach uppges antalet innehavare av denna orden vid den tiden. I stort sett verkar också introduktioner och kommentarer omdömesgilla och vederhäftiga, men en vanlig läsares kontrollmöjligheter är inte stora. Litet orolig blir man då Boswell säger sig träffa en officer som varit page hos Karl IX i Sverige, utan att utgivarna påpekar felet, och då utgivarna själva påstår att Fredrik I blev svensk kung på grund av sitt giftermål med Karl XII:s dotter.

HERBERT TINGSTEN

Svenskt-norskt lärarmöte

Ett svenskt-norskt möte med lärarverksamhet hölls under veckohelgen i Arvika. Det var första gången lärarverksamhet från de båda länderna kom tillsammans för att gemensamt dryfta problem på det pedagogiska området. Omkring 300 lärare deltog, av dem ett 100-tal från Norge. Mötet inleddes på fredagen med föredrag av rektor Martin Lundström, Lundsberg, som talade om examensprov och personlighetsbedömning, varpå följde diskussion. (TT, Arvika.)

Rydsholmare alla

GÖSTA GUSTAF-JANSONS "... blev jag dödligt kär" (Bonniers, 16:75) är en ovanligt fin roman, med all säkerhet författarens bästa och mognaste hittills. Det vore egendomligt om han med den inte skulle lyckas återerövra sin stora publik från tvetydiga "Stora famnen", återerövra och utsätta den för en oväntad och livgivande chock. "... blev jag dödligt kär" är nämligen konstruerad på ett dubbelbottnat sätt: den hållller visserligen hela tiden sin underhållnade och eleganta karaktär, men öppnar sig samtidigt ibland, hisnande och plötsligt, mot en djupare och mera sällsynt farevarenhet.

Göste Gustaf-Janson

Vänligt småpratande på känt manér leder författaren in den intet ont anande läsaren på en mark som är osäker och fylld av fallgropar. Och läsaren känner sedan han lagt ifrån sig boken att han blivit lurad på ett oroande och därför legitimt sätt.

Romanen berättar två historier, den ena mylrande och detaljrik, den andra enkel och entydig; och de är kontrapunktiskt ställda mot varandra. I det breda dramat känner vi igen Gösta Gustaf-Jansons från förr. Det spelar i Rydsholm, de stängda grindarnas stad, där skatterna och bigotteriet tävlar med varandra i storlek. Satiren är här genomförd med sedvanlig elegans och inte utan kärlek. Den rika familjen Korell, där de svarta fåren har ett varmt hjärta och de vita fåren har hjärtan kalla som snö, är kanske inte särskilt originellt porträtterad, men den lever ändå — de bigotta kvinnospökena med bopunkterade munmar, affärsmännen med sina besvärade harsklängar och sina svinskartiga historier i snygt likaväl som djärva mässlyckade stiktingar med sin hämndlystnad, sina stora gester och outförbara affärsprojekt. Här finns t. o. m. gubben som vintas komma och som håller spänningen uppe på ett kanske en smula billigt och gottköpsromantiskt sätt. Hans länge förberedda entré på slutsidorna blir också en antiklimax — här skulle det i själva verket ha fordrats att författaren varit en Molière och Johan Korell en Tartuffe.

Släkthistorien, mylrande av intriger, sammanträffanden, komiska situationer, står som bakgrund till en kärlekshistoria mellan två ensamma, skrämda och bundna människor, dömda att misslycka i sin kärlek just genom sin bakgrund i Rydsholms instängda miljö. Deras kärlek leder till ingenting och kan inte göra dem fria. Hon tvingas gång på gång tillbaka till sin man, han tillbaka till sin ängest och sitt självskydd. Deras sammanträffanden blir en lång, enformig rad av misslyckanden, ett tema av två monotont upprepade toner som skär genom den bullrande episka orkestern.

De två intrigerna, utvecklade i skilda berättarmanér, det ena rikt och raljant, det andra asketiskt och inträngande, sammanknyts på ett skickligt och fint manér på avstånd; och häri ligger romanens originalitet och ironi. I det kyliga ljus som sprids omkring den torftiga kärlekshistorien ter sig rydsholmarna, hur blodfulla somliga av dem än är och hur underhållande, som spöklika och fängslade bakom galler. Ja, själva den lekfulla elegans och flyhänthet med vilken de är skildrade verkar ironisk och mångtydig. De utövar ett slags omedveten ondska, de hotas alla av den kämslo-

"Troll-karl
... enastående, fantastisk, övertygande ..."
Arbetaren.

Bo Grandien
JAPANEN SOM FÖRSVANN
Noveller. 10:—
"Hör rent artistiskt til det bästa anmälaren läst ... Öppnar hoppfulla perspektiv för svensk skönlitteratur."
Ivar Harrie i Expressen.
Wahlström & Widstrand

Biografi i stjärn klass
CHAPLIN
av
Lars Forssell
Illustrerad. 11:—, inb. 16:—
"Makalöst belyst. Man beundrar iakttagelsens skärpa, analysens finess och fantasin och exaktheten i det språkliga uttrycket."
Hans Rain i D. N.
Wahlström & Widstrand

"Erlander har fått sin Adenby!"
Expressen
Allan Fogerström i AB:
"Per Meurling, som har försökt skriva denna biografi, är komplett ovetande."
Hemming Sten i Expressen:
"Det finns de som anser det vara klokare att plantera kål än att skriva böcker. Hade dr Meurling följt det rådet, hade det otvivelaktigt varit till större nytta för folkhemmet."
Gunnar Helén i ST:
"Ack ja, brackan har de mest skilda kläder."
Chefred. Sundvik i AT blandar några rosor bland tistlarna:
"Brillant skrivet. Blixtrande kvickt och intelligent. Ofroligt subjektivt."
Sådan strid har det alltid stått kring Per Meurling, den stridbare författaren till boken
TAGE ERLANDER
8:50
Wahlström & Widstrand

Fräsande rivande mördande
Loulou Forsell
MORD I PINGST
12:—
Den mångomtalade, efterlängtade deckaren i frikyrkomiljö.
Wahlström & Widstrand

Rusning
efter Margit Söderholms
nya stora kärleksroman i Hälsingemiljö, en fullt fristående fortsättning på succéromanerna "Driver dagg" och "All jordens fröjd"
LIVETS KRONA
17:50, inb. 23:50
10.000 ex. slut från förlaget på en vecka
19:e tusendet i dag i press
Wahlström & Widstrand

Ebba L. Lewenhaupt
GOD AFTON VACKRA MASK
En tjusande roman från Gustaf III:s dagar
17:50, inb. 23:50
1 "En välförtjänt utmärkelse . . . personer tacknade med mästerskap . . . intressant och välskriven historisk roman" Lunds Dagbl.
2 "Verklig kompositionsstarkt, stödigt stegrad intensitet . . . läsvärd . . . fängslande" Sydv. D.
3 "Hon har lyckats" Göteborgs-Tidningen
4 "Obestridlig berättartalang . . . en fängslande och underhållande bok" Karlstads-Tidn.
5 "Hon kan skildra ett kungligt gardon party så att man känner sig medbjuden . . ." A.B.
6 "Vad kan man egentligen begära mer?" Östergötl. Dagbl.
11:e tusendet
Wahlström & Widstrand

1 "En . författare att räkna med" ST
2 "Utan tvekan en av Hammenhögs intressantaste böcker och den i fin bemärkelse mest underhållande. — En bok som gör en glad därför att den är så positiv" Göteborgs-Tidningen
3 "Stegring och styrka. Boken är faktiskt fängslande" Sydv. D.
4 "En sällsynt och beundransvärd förmåga att skildra den enkla människan . . ." D. N.
Waldemar Hammenhög
LYCKLIG RESA
Roman. 17:50, inb. 23:50
Wahlström & Widstrand

"Alldeles förtjusande
... till och med litet mer än artistiskt."
Expressen
Maud Bryant
FANGA VINDEN
Dikter. 5:75
"Hon har en egen ton och verkar sann och övertygande enkel, hennes korta dikter kommer ibland nära den kinesiska dikten i dess pedantiskortade knapphet. . . . något för lyriken väsentligt"
G. H. T.
Wahlström & Widstrand

Knut Hagberg
SVENSKA KUNGAR
Illustrerad. 16:50, inb. 22:50
"Erbjuder mycken stimulerande läsning." Kvällsposten.
"Lättlist . . . underhållande . . . för den historiskt och psykologiskt intresserade en angenäm läsning, instruktiv och tankeväckande."
Erik Hornberg i Hufvudstadsbladet
Wahlström & Widstrand

"Någon att älska"
S. T.
Birgit Tengroth
KALLA LÄPPAR
Roman 12:50, inb. 17:50
1 "Stor frikhet och originalitet." Lars Forssell i DN.
2 "Man njuter av hennes trana och kvicka formuleringar." Expressen.
3 "Övertygar definitivt om hennes fina resurser som författarinna." Kvällsposten
4 "... de kvicka iakttagelserna, de oförlistat tillspetsade reflexionerna ... hon har glänsande saker att säga." Artur Lundkvist i MT.
5 "Kommer med intresse att lotsa av hennes stora och trogna publik." AB.
Wahlström & Widstrand

För litterära finsmakare
• 2 klassiker i läcker utstyrsel •
Clas Livijn
SPADER DAME
15:—, inb. 21:—
Med förord av Bo Grandien. Rikt illustrerad i svart och färg av Gunnar Brusewitz.
Henrik Bernhard Palmær
LUST-RESOR
10:—
Inledning och urval av Axel Liffner.
"Kvick, mycket kvick. Det lönar sig att läsa Palmær." Sv. D.
Wahlström & Widstrand

© Tingstensamlingen Publicerad med tillåtelse av Dagens Nyheter AB.